

PASSEND ONDERWIJS; ROUTE VAN ONDERSTEUNING

Als de basisvoorwaarden op orde zijn, geeft de route van ondersteuningstoewijzing vervolgens aan welke stappen er worden gezet in het proces van arrangeren, zowel op het niveau van de school als op het niveau van het samenwerkingsverband.

Dit proces start bij de signalering door een leerkracht of door de ouders van een ondersteuningsbehoefte bij een leerling en eindigt op het moment dat passend onderwijs voor deze leerling gerealiseerd is. Bij de signalering is het van belang dat informatie uit de voorschoolse voorzieningen wordt ingebracht door de ouders bij de aanmelding op de basisschool. Een adequate overdrachtsprocedure helpt hierbij.

Voor een kleine groep kinderen met een evidente ondersteuningsbehoefte is al in de eerste levensjaren duidelijk dat zij direct zullen instromen in het speciaal onderwijs.

Stap 1 – Signalering door de leerkracht of ouders

De route start met de signalering door de ouders en/of de leerkracht dat de ontwikkeling van een leerling stagneert. Op dat moment start de route van ondersteuningstoewijzing, op basis van handelingsgericht werken in de klas. Uiteraard betreft een leerkracht (indien deze degene is die signaleert) op dit moment ook de ouders van de betreffende leerling bij het proces: Leerkracht en ouders werken constructief samen om een oplossing te vinden.

Wanneer de ontwikkeling niet naar wens verloopt, stelt de leerkracht een plan van aanpak op, welke in een beknopt handelingsplan wordt vastgelegd. Het handelingsplan beschrijft o.a. het leerdoel, de manier waarop het doel moet worden bereikt en een tijdsplanning. De leerkracht gaat, soms samen met een stagiaire, onderwijsassistente of andere leerkracht, gedurende ongeveer 5 maanden aan het werk met het plan. Aan het eind van deze periode wordt een evaluatie gehouden. Wanneer de doelen zijn bereikt, stopt de intensieve zorg en valt de leerling weer in het algemene zorgniveau.

Wanneer de doelen van het handelingsplan niet zijn gehaald, stroomt de leerling door naar stap 2.

Stap 2 – In gesprek met de coördinator leerlingenzorg

Op het moment dat de leerkracht handelingsverlegen is, gaat zij in gesprek met de coördinator leerlingenzorg van de school. De coördinator leerlingenzorg maakt in eerste instantie een gedegen analyse van de situatie (leerkracht overstijgend) en geeft vervolgens advies over een mogelijke aanpak.

De coördinator leerlingenzorg zal soms, in samenspraak met ouders en een externe, nader onderzoek (laten) verrichten om de hulpvraag nog beter in kaart te brengen. Hoe beter de diagnose, hoe groter de kans om een succesvolle aanpak. Een dergelijk onderzoek geeft inzicht in de mogelijkheden en beperkingen van een leerling en hoe daarmee om te gaan op school. Op basis van deze onderzoeksgegevens stelt de leerkracht met eventuele hulp van de coördinator leerlingenzorg weer een handelingsplan op. Het plan is meer gedetailleerd dan het handelingsplan in stap 1. Net als bij stap 1 wordt er 5 maanden aan het plan gewerkt. In die tijd wordt het plan een aantal keer geëvalueerd en desnoods bijgesteld. Het plan wordt besproken en geëvalueerd met ouders.

Tevens is de coördinator leerlingenzorg verantwoordelijk voor professionele dossiervorming. Zij heeft daarmee de rol van trajectbegeleider en regievoerder in het arrangeerproces.

Stap 3 – Schoolondersteuningsteam en deskundigenadvies

Indien zowel leerkracht als coördinator leerlingenzorg (en ouders) handelingsverlegen zijn, roept de coördinator leerlingenzorg de hulp van het schoolondersteuningsteam in. Er wordt een groeidocument opgesteld door de leerkracht, coördinator leerlingenzorg en met hulp van ouders, wat in het schoolondersteuningsteam wordt besproken.

Tot dit ondersteuningsteam behoren, naast leerkracht, ouders en coördinator leerlingenzorg:

*de directeur van de school. Deze is eindverantwoordelijk voor het arrangeerproces;

*de onderwijsspecialist, werkend bij Onderwijs Advies. Deze beschikt over ruime onderrwijservaring. Deze beschikt daarnaast over aanzienlijke kennis van speciale onderrwijsbehoefte. De rol is die van wegwijzer en architect: hij ondersteunt de school bij het vormgeven en vinden van het juiste arrangement.

*de gezinsspecialist (schoolarts, schoolmaatschappelijk werker of een specialist die al bij het gezin betrokken is). Deze is de evenknie van de onderwijsspecialist, maar dan voor de jeugd- en gezinskant (opvoeding). Deze is een generalist, meestal werkend vanuit het Centrum voor Jeud & Gezin (CJG), waarin diverse soorten (specialistischer) jeugdhulp zijn samengevoegd.

De vervolgstap is afhankelijk van welk soort arrangement uit het schoolondersteuningsteam komt: hulp binnen de basisondersteuning van de school of hulp binnen de basisondersteuning met behulp van het expertiseteam (stap 4) of verwijzing naar het gespecialiseerd onderrwijs (stap 5).

Het arrangement wat uit het schoolondersteuningsteam komt, wordt vervolgens besproken in het deskundigenadviesteam (DAT). In dit team zitten een orthopedagoog en een tweede specifieke deskundige, de trajectbegeleider van Passend Onderrwijs en een voorzitter. Het DAT bekijkt de aanvraag van te voren (extra ondersteuning of aanvraag toelaatbaarheid) inhoudelijk en organiseert een bijeenkomst waarbij ouders en coördinator leerlingenzorg aanwezig zijn.

Indien het deskundigenadviesteam akkoord is, zendt de trajectbegeleider de aanvraag door naar het bestuur. Het bestuur meldt dit bij het samenwerkingsverband en dient de aanvraag in bij de commissie TLV (toelaatbaarheidsverklaring)/ extra ondersteuning. Zij keren extra ondersteuning uit aan het samenwerkingsverband; dit keert de middelen uit aan de betreffende school of geeft groen licht voor de toelating op SBO/SO.

Stap 4a – Arrangement in de basisondersteuning

De basisondersteuning omvat alle mogelijke arrangementen tot aan een verwijzing naar het gespecialiseerd onderrwijs. Van het budget dat de school voor basisondersteuning beschikbaar heeft en de extra gelden in het samenwerkingsverband, organiseert zij het betreffende arrangement. Hierbij maakt zij, indien nodig, gebruik van het team van experts dat op het niveau van de kring opereert. Dit team van experts bestaat uit deskundigen op diverse vakgebieden die inzetbaar zijn voor de uitvoering van daadwerkelijke hulp. Zij worden betrokken op het moment dat duidelijk is welke ondersteuning geleverd moet worden.

Stap 4b - Ontwikkelingsperspectief

Iedere school moet in staat zijn, eventueel met behulp van het collegiaal netwerk, een ontwikkelingsperspectief op te stellen. Een ontwikkelingsperspectief is verplicht bij de aanvraag van extra ondersteuning of een toelaatbaarheidsverklaring in het samenwerkingsverband.

Bij de vraag wanneer een ontwikkelingsperspectief nuttig en wenselijk is, zijn onderstaande vier uitgangspunten leidend:

- a) De eis van de inspectie dat een ontwikkelingsperspectief wordt opgesteld op het moment dat een leerling op een andere leerlijn geplaatst wordt (vooralsnog alleen wettelijk geldend voor leerlingen in de *huidige* groep 8);
- b) De situatie waarin een leerling gedrag laat zien waardoor zijn eigen ontwikkeling en het functioneren van de groep structureel verstoord dreigt te worden;
- c) De wenselijkheid van het opstellen van een ontwikkelingsperspectief bij leerlingen waarvan uitstroom op het niveau van groep 8 niet haalbaar lijkt en/of die als gevolg van extra ondersteuningsvragen (leren, werkhouding, sociaal-emotioneel functioneren) de vooraf gestelde doelen herhaaldelijk niet behalen (cognitief, sociaal-emotioneel of anderszins). Bij jonge leerlingen vormt het reguliere aanbod altijd de basis, aangezien hun ontwikkeling nog grillig verloopt. Het uitgangspunt is: eerst intensiveren (intensievere begeleiding), dan compenseren (hulpmiddelen aanbieden), dan dispensereren (eindoelen bijstellen);
- d) De beargumenteerde vraag van ouders tot het opstellen van een ontwikkelingsperspectief.

Stap 4c – Bezwaar

Indien ouders en school het structureel niet eens worden over de te organiseren ondersteuning voor een leerling is het mogelijk om bij het samenwerkingsverband bezwaar aan te tekenen. Hiertoe organiseert het samenwerkingsverband een adviescommissie voor bezwaarschriften.

Stap 5a – Gesprek met voorgenomen school voor gespecialiseerd onderwijs

Op het moment dat duidelijk is dat aan de ondersteuningsbehoefte van een leerling het best tegemoet kan worden gekomen in het gespecialiseerd onderwijs, wordt in eerste instantie met ouders een afspraak gemaakt op de betreffende school. Met deze deskundige worden samen met de ouders de mogelijkheden op de school doorgesproken in termen van duur en intensiviteit van het arrangement. Daarbij komt aan de orde op welke wijze de school, met haar specifieke expertise, invulling kan geven aan het benodigde arrangement. Gekeken wordt naar de mogelijkheden (en onmogelijkheden) van flexibele arrangementen. Het gespecialiseerd onderwijs zal dit met elkaar gaan vormgeven, zodat de kwaliteit van het onderwijs gewaarborgd blijft. Ten slotte wordt uitgebreid stilgestaan bij het ontwikkelingsperspectief van de leerling, en de mogelijkheden die dit perspectief op termijn biedt voor terugplaatsing in het regulier onderwijs.

Stap 5b – Afgeven toelaatbaarheidsverklaring

Als stap 5a is afgerond, wordt de toelaatbaarheidsverklaring aangevraagd. Degene die deze verklaring afgeeft, toetst alleen procedureel of alle stappen tot aan stap 5b via de afgesproken procedure zijn doorlopen.

Stap 6 – Evaluatie

Een essentieel onderdeel van handelingsgericht werken betreft een *cyclische* werkwijze. Het is daarom van groot belang dat, voordat het arrangement (van klein naar groot) daadwerkelijk start, er afspraken worden gemaakt over evaluatie. De evaluatie wordt cyclisch ingericht en de opbrengsten worden opgenomen in het leerlingendossier en gebruikt als input voor het (eventueel) vormgeven van een ander of vervolgarangement, of het beoordelen van mogelijke terugplaatsing. Hiernaast is constante evaluatie van alle stappen in het proces noodzakelijk om kwaliteit te waarborgen.

Niet elke stap in bovenstaande route is voorwaardelijk voor de volgende. Een flexibele werkwijze die passend is bij de situatie en die aansluit bij wat het kind nodig heeft, staat voorop.

